

Wstępne badania nad fauną roztoczy z podrzędu Mesostigmata w Pienińskim Parku Narodowym

Initial research on *Mesostigmata* from the Pieniny National Park

MACIEJ SKORUPSKI, DARIUSZ J. GWIAZDOWICZ

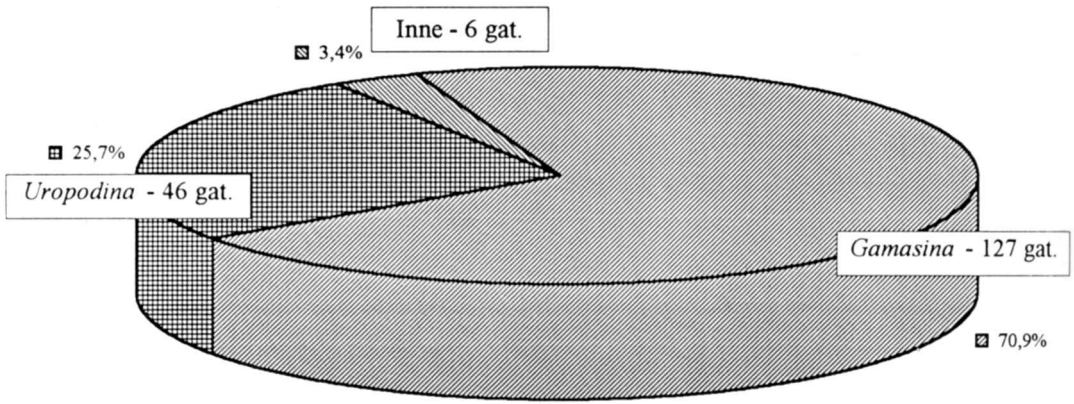
Katedra Ochrony Lasu i Środowiska Przyrodniczego AR, ul. Wojska Polskiego 71c, 60–625 Poznań

Abstract. The article contains the results of the initial research on Mesostigmatic mites from the Pieniny National Park.

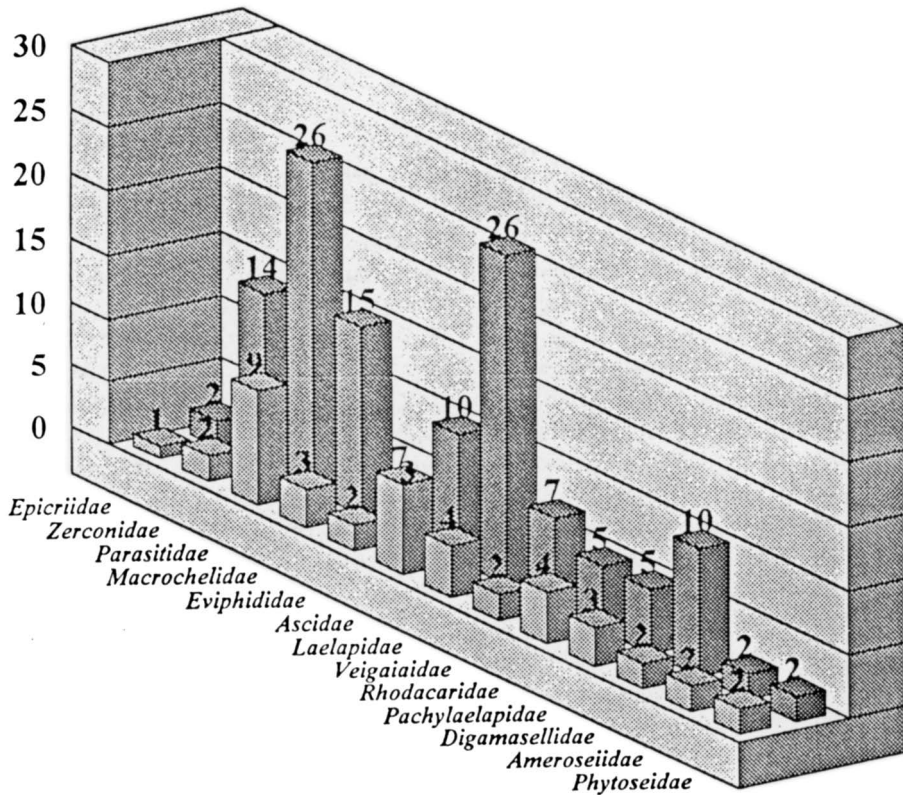
Roztocze to drobne bezkręgowce o długości 0.1–8 mm, należące do gromady pajęczaków, które charakteryzują się ogromną różnorodnością form i zmiennością kształtów ciała. Występują one w środowisku wodnym, glebowym i powietrznym jako formy wolno żyjące, bądź pasożytnicze. Obecnie znanych jest kilkadziesiąt tysięcy gatunków tych zwierząt. Pieniny są obszarem bardzo atrakcyjnym i bogatym jeśli chodzi o przedstawicieli bezkręgowców, a co za tym idzie i roztoczy. Wiąże się to m.in. z pewnymi właściwościami fizycznymi skał wapiennych, które mają wysokie ciepło właściwe i nagrzane w dzień zachowują duże ilości ciepła. Dlatego mikroklimat wśród wapieni jest cieplejszy niż gdzie indziej, co ma duże znaczenie dla zwierząt zmiennoceplnych. Badania na temat roztoczy z podrzędu *Mesostigmata* prowadzone były na terenie Pienińskiego Parku Narodowego sporadycznie i obejmowały tylko niektóre rodziny. W badaniach innych autorów, dotychczas wykazano 81 gatunków roztoczy z 16 rodzin (Micherdziński 1969; Błaszak 1974; Witaliński 1976; Błoszyk 1980; Haitlinger 1983; Błoszyk, Miko 1990; Błoszyk 1991).

Badania własne prowadzono w latach 1990–1993 zbierając materiał z różnych mikrośrodków, przede wszystkim jednak ze ścióły, mchu i

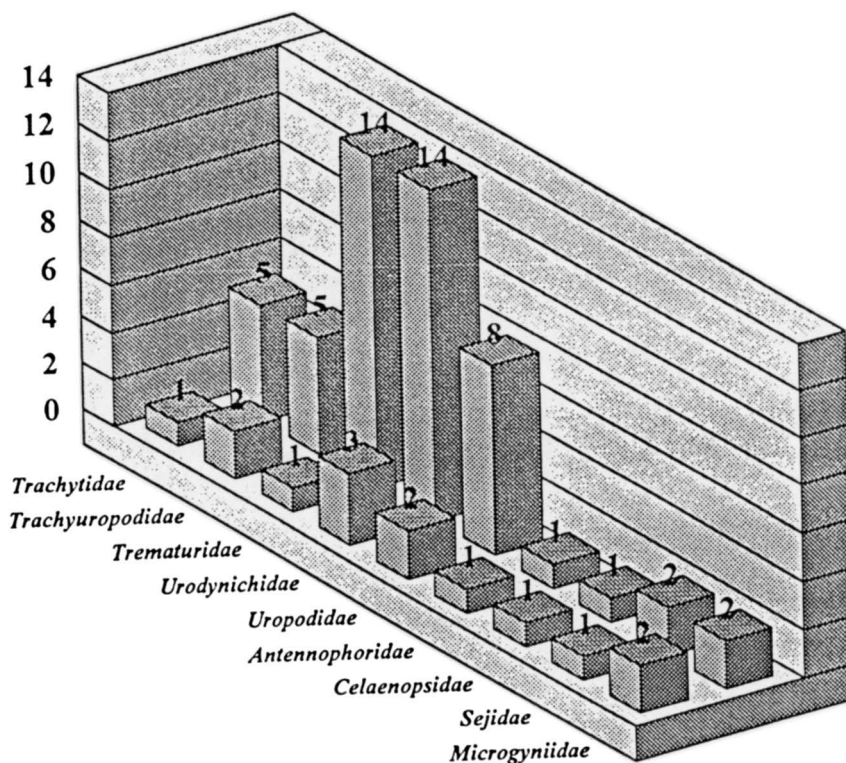
gleby, kory i warstw podkorowych drzew, murszu i gniazd ptaków z dziupli drzew, mrówek i z owadów. Ogółem na terenie Parku pobrano 150 prób, które były zbierane w losowo wyznaczonych miejscach. Na podstawie zebranego materiału oznaczono 179 gatunków roztoczy z podrzędu Mesostigmata, które przyporządkowano 21 rodzinom. Najliczniej były reprezentowane grupy *Gamasina* i *Uropodina* (Ryc. 1). W grupie *Gamasina* (Ryc. 2) wyróżniono 13 rodzin, z których takie rodziny jak *Parasitidae*, *Laelapidae*, *Macrochelidae*, czy *Zerconidae* były dominujące. Najczęściej występującymi gatunkami z tej grupy były: *Veigaiia nemorensis* (C.L. Koch, 1839), który wystąpił w 35% prób, w 12% *Zercon triangularis* C.L. Koch, 1836, w 11% *Hypoaspis (Cosmolaelaps) vacua* (Michael, 1891), w 11% *Eviphis ostrinus* (C.L. Koch, 1836), w 10% *Pergamasus mediocris* Berlese, 1904, w 9% *Macrocheles merdarius* (Berlese, 1889) i w 9% *Proctolaelaps pygmaeus* (Müller, 1860). Na rycinie 3 przedstawiono pozostałe grupy roztoczy, a więc *Uropodina*, *Antennophorina*, *Sejina* i *Microgyniina*. Grupa *Uropodina* reprezentowana jest przez gatunki z 5 rodzin, z których dominowały rodzina *Trematuridae* i *Urodinychidae*. Gatunki najczęściej spotykane to znalezione w 35% prób *Trichouropoda ovalis* (C.L. Koch, 1839), w 17% *Trachytes aegrota*

Ryc. 1. Procentowy udział gatunków różnych grup roztoczy z podrzędu *Mesostigmata*.
Percentage proportion of different species groups of saprophytes from the suborder *Mesostigmata*.

Ryc. 2. Liczba gatunków i rodzajów w poszczególnych rodzinach z grupy *Gamasina*.
Numbers of species and genera in particular families from the group *Gamasina*.

Ryc. 3. Liczba gatunków i rodzajów w poszczególnych rodzinach z grup *Uropodina*, *Antennophorina*, *Sejina* i *Microgyniina*. Numbers of species and genera in particular families from the following groups: *Uropodina*, *Antennophorina*, *Sejina* and *Microgyniina*.

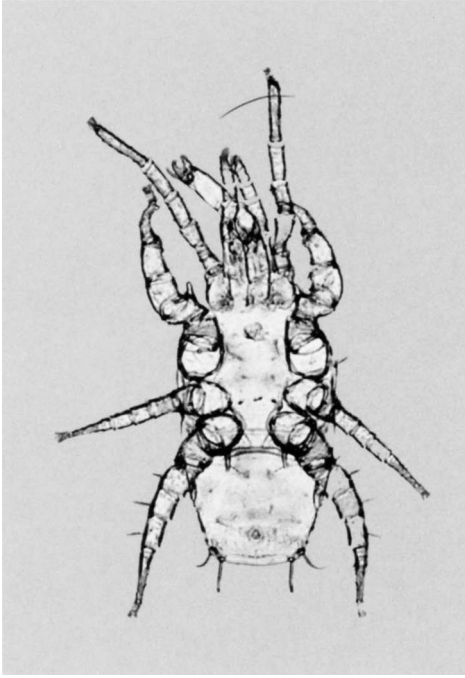
(C.L. Koch, 1841) i w 9% *Uropoda orbicularis* (Müller, 1776).

W trakcie badań stwierdzono występowanie na terenie Pienińskiego Parku Narodowego nowego dla nauki gatunku z rodziny *Digamasellidae* (Ryc. 4), który opisano jako *Dendrolaelaps kielczewskii* Skorupski et Gwiazdowicz, 1992.

Niniejsza praca jest opracowaniem posterowym przygotowanym na sesję naukową „Badania Naukowe w Pieninach ‘94”, która odbyła się w dniach 15–17 czerwca 1994 r. w Niedzicy. Całościowe opracowanie akarofauny Pienin, po konsultacji z ośrodkami akarologicznymi w kraju i zagranicą, zostanie opublikowane w najbliższym czasie.

LITERATURA

- Błaszak C. 1974. *Zerconidae (Acari, Mesostigmata)* Polski. (W: Monografie fauny Polski. T. 3) — PWN, Warszawa-Kraków, ss. 315.
- Błoszyk J. 1980. Rodzaj *Trachytes* Michael, 1894 (*Acari, Mesostigmata*) w Polsce. — PTPN, Prac. Kom. Biol., ss. 29–52.
- Błoszyk J. 1991. Stan zbadania fauny *Uropodina* (*Acari: Anactinotrichida*) parków narodowych w Polsce. — Par. Nar. Rez. Przyr. **10**(1–2): 115–122.
- Błoszyk J., Miko L. 1990. Podna fauna Pienin. I. *Uropodina* (*Acari: Anactinotrichida*). — Entom. Probl. **20**: 21–45.
- Haitlinger R. 1983. The Mites (*Acarina*) of Small Mammals of the Pieniny Mts., Poland. — Acta Zool. Cracov. **26**(10): 355–386.
- Micherdziński W. 1969. Die Familie *Parasitidae* Oudemans, 1901 (*Acarina, Mesostigmata*). — PWN, Kraków, ss. 690.
- Skorupski M., Gwiazdowicz J.D. 1992. *Dendrolaelaps (Insectolaelaps) kielczewskii* nov. sp. aus Polen. — Bull. Pol. Ac. Sc., biol.sc., **40**(3): 225–234.
- Witaliński W. 1976. Roztocze z rodziny *Parasitidae* (*Acarina, Mesostigmata*) Pienińskiego Parku Narodowego. — Fragn. Faun. **21**(10): 221–232.

Ryc. 4. Strona brzuszna samca *Dendrolaelaps kielczewskii* Skorupski et Gwiazdowicz, 1992.

Abdominal side of the male *Dendrolaelaps kielczewskii* Skorupski et Gwiazdowicz.

SUMMARY

The basis of our the researches were 150 samples collected in 1990–93 in the Pieniny National Park; 179 species of mites from 21 families have been determined. The species that occurred most often were *Veigaia nemorensis*, *Trichouropoda ovalis*, *Trachytes aegrota* and *Zercon triangularis*.

Specimens were also found there, that were described in 1992 as *Dendrolaelaps kielczewskii* n. sp.